

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

SCHOOL ADMINISTRATORS' INNOVATIVE LEADERSHIP AFFECTING SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE KHON KAEN

อานันท์ ประเสริฐศรี^{1*}

วิฑูล ทาชา²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน^{1,2}

Anan.pha@student.mbu.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ศึกษาความสัมพันธ์และปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นมีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) มีระดับประสิทธิผลของ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ได้ร้อยละ 76.30 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 0.339 + 0.464X_3 + 0.425X_1 + 0.278X_5 - 0.263X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z} = 0.504Z_3 + 0.465Z_1 + 0.297Z_5 - 0.301Z_2$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิผลของโรงเรียน

Abstract

This study aimed to investigate the level of innovative leadership among school administrators and the level of school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office, Khon Kaen. It examined the relationship between innovative leadership factors of school administrators and school effectiveness within the same jurisdiction. The target group consisted of 78 school administrators under the Secondary Educational Service Area Office, Khon Kaen. The research instrument was a questionnaire, and data were analyzed using statistical software to calculate percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The findings revealed that the level of innovative leadership among school administrators was high ($\bar{X}=4.48$), and the level of school effectiveness was also high ($\bar{X}=4.37$). There was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level between innovative leadership of school administrators and school effectiveness in all aspects. Furthermore, the predictive equation of innovative leadership affecting school effectiveness demonstrated a predictive power of 76.30%. The regression equations were as follows

Unstandardized equation:

$$\hat{Y} = 0.339 + 0.464X_3 + 0.425X_1 + 0.278X_5 - 0.263X_2$$

Standardized equation:

$$\hat{Z} = 0.504Z_3 + 0.465Z_1 + 0.297Z_5 - 0.301Z_2$$

Keywords: Innovative Leadership School Administrators School Effectiveness

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 การบริหารจัดการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในมิติของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา ระบบการศึกษาทั่วโลกต่างปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาเชิงนวัตกรรม (Wagner, 2012) สำหรับประเทศไทย การบริหารจัดการศึกษาภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำองค์กรที่ต้องขับเคลื่อนนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2014) ที่ระบุว่าผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีความสามารถในการนำนวัตกรรมมาบูรณาการกับการบริหารองค์กรเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมาย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในวงการบริหาร การศึกษา โดยหมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กรอย่างมีระบบและมี ประสิทธิภาพ (Deschamps, 2005; Crossan & Apyaydin, 2010) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนด นโยบายส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผ่านแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 โดย มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารและการ จัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากยัง ขาดทักษะและองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เพียงพอ ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษาจริงยังไม่บรรลุผล ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2562)

นวัตกรรมด้านการศึกษา (Educational Innovation) ครอบคลุมทั้งนวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมการบริหาร จัดการ และนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน (Rogers, 2003; OECD, 2019) จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับชาติและนานาชาติ พบว่าคุณภาพผู้เรียนของไทยยัง อยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ, 2565; PISA, 2022) สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่สามารถขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาได้อย่าง เป็นรูปธรรม เนื่องจากขาดภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และมีทรัพยากรไม่เพียงพอ (วิโรจน์ สาร รัตน์, 2563) นอกจากนี้ งานวิจัยของ Leithwood et al. (2020) ยังพบว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูงมีความสัมพันธ์เชิง บวกอย่างมีนัยสำคัญกับการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ประสิทธิภาพของโรงเรียน (School Effectiveness) เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาใน ทุกมิติ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศองค์กร ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความสามารถในการปรับตัวของ องค์กร (Hoy & Miskel, 2013; Scheerens, 2016) การวิจัยที่ผ่านมาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมากที่สุดเป็นอันดับสอง รองจากคุณภาพของครูผู้สอน (Robinson et al., 2009) อย่างไรก็ตาม การวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด และยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็น ระบบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียนในบริบทของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นให้ครอบคลุมและยังไม่มีการสร้างสมการพยากรณ์ในบริบทนี้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็น ความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อเป็นองค์ความรู้ใหม่และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

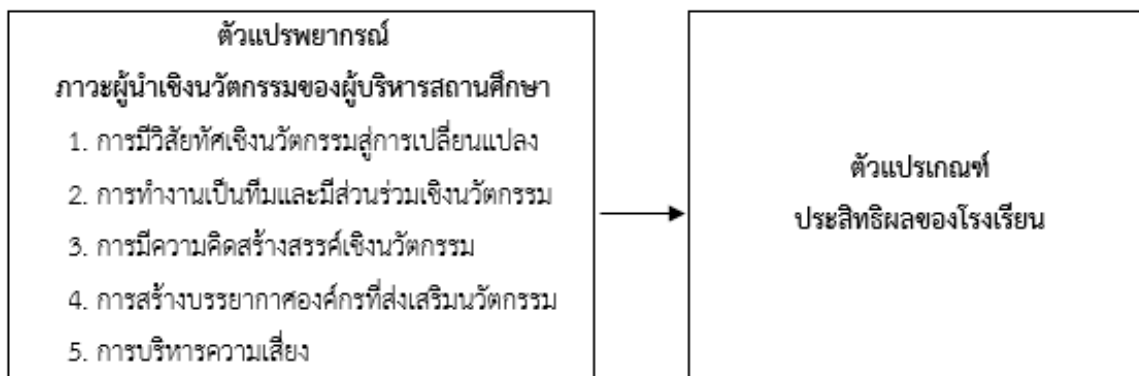
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ที่สรุปไว้ว่า การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม การบริหารความเสี่ยง การมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน ล้วนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้สามารถศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตามที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ขึ้นมาโดยยึดหลักการของนักวิจัย นักวิชาการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากร คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 84 คน ผู้วิจัยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยการประสานงานผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมการวิจัย พร้อมเอกสารชี้แจงการวิจัยและแบบแสดงความยินยอมให้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างจากวัตถุประสงค์การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลของโรงเรียน โดยสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีข้อความเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ปัจจุบันในโรงเรียน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นข้อความเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นข้อความเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 15 ข้อ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการแต่งตั้งจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็น ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษา มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานวิชาการ และมีความเชี่ยวชาญด้านภาษา พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามปฏิบัติการ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนน ดังนี้ +1 หมายถึง ข้อความนั้นสอดคล้องตามนิยามปฏิบัติการที่ระบุไว้ 0 ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องตามนิยามปฏิบัติการที่ระบุไว้ และ -1 แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องตามนิยามปฏิบัติการที่ระบุไว้ โดยผลการตรวจสอบพบว่า ค่าความตรงเชิงเนื้อหามีค่าเท่ากับ 1 ทุกข้อและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัดตามนิยามปฏิบัติการ จำนวนทั้งหมด 37 ข้อ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วและได้นำไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Hopkin & Sterley, 1990 อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, 2550) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยกำหนดให้ความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามหลักวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) และผลการหาค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.962 และค่าความเชื่อมั่นของประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.930

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การชี้แจงและขอความยินยอมจากอาสาสมัครวิจัย ผู้วิจัย เป็นผู้ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขั้นตอน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความเสี่ยง สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูลให้แก่อาสาสมัครวิจัยด้วยตนเอง โดยชี้แจงและขอความยินยอมจากผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลและขอความยินยอมจากอาสาสมัครวิจัย ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ระยะเวลาเพียงพอในการพิจารณาตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยอย่างสมัครใจ และการชี้แจงข้อมูลและการให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยดำเนินการ ณ สถานศึกษาของอาสาสมัครวิจัย หรือผ่านช่องทาง

ออนไลน์ตามความสะดวกของอาสาสมัคร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมวิจัย ตามเอกสารชี้แจงที่ส่งให้อาสาสมัครวิจัย

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งหนังสือราชการแนบแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โดยใช้ Google Forms กลุ่มเป้าหมายจำนวน 84 คนและได้ข้อมูลที่ได้ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 92.85

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และข้อคำถามที่ต้องการทราบ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นใช้การวิเคราะห์ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-moment Correlation Coefficient) โดยนำตัวแปรต้นทุกตัวที่ต้องการวิเคราะห์มาจับคู่กับตัวแปรตามทีละคู่ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า .05 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามแต่ละคู่ นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร	ระดับพฤติกรรมของผู้บริหาร		แปลผล
	($\bar{X}$)	S.D.	
1. การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง	4.40	.417	มาก
2. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม	4.58	.437	มากที่สุด
3. การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	4.53	.414	มากที่สุด
4. การสร้างบรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม	4.41	.347	มาก
5. การบริหารความเสี่ยง	4.50	.408	มาก
รวม	4.48	.359	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิง
นวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ($\bar{X}$
 $= 4.51$) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.40$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวม

ประสิทธิผลของโรงเรียน	ระดับพฤติกรรมของผู้บริหาร		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.30	.492	มาก
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา	4.46	.462	มาก
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.41	.461	มาก
4. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.32	.413	มาก
รวม	4.37	.382	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
($\bar{X} = 4.46$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.41$) อยู่ในระดับมาก และ
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 4.30$)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับประสิทธิผลของโรงเรียน (Y)

ตัวแปร	ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง (X ₁)	ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X ₂)	ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X ₃)	ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม (X ₄)	ด้านการบริหารความเสี่ยง (X ₅)	ประสิทธิผลของโรงเรียน (Y)
ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง (X ₁)	1.000					
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X ₂)	0.794**	1.000				
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X ₃)	0.840**	0.856**	1.000			
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม (X ₄)	0.728**	0.872**	0.893**	1.000		
ด้านการบริหารความเสี่ยง (X ₅)	0.498**	0.434**	0.476**	0.416**	1.000	
ประสิทธิผลของโรงเรียน (Y)	0.797**	0.629**	0.778**	0.687**	0.638**	1.000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.629 - 0.797 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน โดยทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเมื่อเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ตัวแปรต้น	R	R ²	Adjusted R ²	SE _{est}	F	P-values
การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง(X ₁)	.797 ^a	.636	.631	.232	132.57	.000
เพิ่มการบริหารความเสี่ยง (X ₅)	.844 ^b	.713	.705	.207	20.16	.000
เพิ่มการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม(X ₃)	.861 ^c	.741	.730	.198	7.96	.006
เพิ่มการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X ₂)	.874 ^d	.763	.750	.191	6.91	.010

จากตารางที่ 4 พบว่า จากตัวแปรต้นทั้งหมด 5 ตัว มีตัวแปรที่ทดสอบแล้วมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ตัว ตามลำดับ คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง(X₁) ด้านการบริหารความเสี่ยง (X₅) ด้าน

การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X_3) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X_2) ตัวแปรต้นอีก 1 ตัว คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม (X_3) ถูกคัดออกจากสมการ เนื่องจากทดสอบความสัมพันธ์แล้ว ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่เป็นปัจจัยทำนายให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง (X_1) ร้อยละ 63.60 ด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5) ร้อยละ 71.30 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X_3) ร้อยละ 74.10 และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X_2) ร้อยละ 76.30

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	P-values
	B	S.E.B.	β		
ค่าคงที่ (Constant)	.339	.282		1.202	.233
ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง (X_1)	.425	.102	.465	4.180	.000**
ด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5)	.278	.062	.297	4.495	.000**
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X_3)	.464	.119	.504	3.907	.000**
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X_2)	-.263	.100	-.301	-2.629	.010**
R = 0.874, R ² = 0.763, Adjusted R ² = 0.750, SE _{est} = 0.191, F = 6.91**					

จากตารางที่ 5 พบว่าเมื่อนำตัวแปรต้นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง (X_1) ด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X_3) และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X_2) เข้าสมการถดถอยแล้ว จะได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.874 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 76.30 ($R^2=0.763$) ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y} = 0.339 + 0.464X_3 + 0.425X_1 + 0.278X_5 - 0.263X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z} = 0.504Z_3 + 0.465Z_1 + 0.297Z_5 - 0.301Z_2$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผ่านกระบวนการ KAENKOON MODEL เพื่อพัฒนารูปแบบนวัตกรรมสู่การขับเคลื่อนให้เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, 2569) จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสูง

2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน อยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ผู้บริหารและครูร่วมกันแก้ปัญหาในด้านต่างๆภายในโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการบริหารงานที่ดี สอดคล้องกับ รมิดา ใจสืบ(2567) ได้สรุปประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ลดาวัลย์ วงศ์สินธุ์และคณะ(2567) กล่าวสรุปประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน ($r = 0.629$ ถึง $r = 0.797$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมจากงานวิจัยของปิยโชติ รอดหลง (2565) พบว่าผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สร้างสรรค์สามารถกำหนดทิศทางและสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียน และสอดคล้องกับทฤษฎีการมอบอำนาจและการจูงใจ การเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรคิดค้นวิธีใหม่ ๆ ตามแนวคิดของ Horth (2014) และ Garcia et al. (2022) ที่ชี้ว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องสร้างแรงจูงใจและเปิดพื้นที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

4. ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ พบว่า จากตัวแปรต้น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ตัว มีตัวแปรที่เป็นตัวแปรทำนาย จำนวน 4 ตัว เรียงตามลำดับ คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (X2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X3) ด้านการบริหารความเสี่ยง (X5) และด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง(X1) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.874 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 76.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการอภิปรายตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สามารถร่วมพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้มากที่สุด นั่นหมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม เปิดโอกาสและให้อิสระทางความคิดในการวางแผนหรือปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างชัดเจน นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยง เพื่อต่อยอดหรือสร้างแนวคิดใหม่ที่แตกต่างและน่านวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมของ Garcia et al. (2022) ชี้ว่าผู้นำที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้บุคลากรสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับแนวคิดใหม่ ๆ และสร้างนวัตกรรมที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงขององค์กรและสอดคล้องกับ Horth (2014) การเปิดโอกาสและให้อิสระทางความคิด โดยอธิบายว่าผู้นำที่ให้อิสระแก่บุคลากรในการคิดและทดลอง จะสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมและเพิ่มประสิทธิผลขององค์กร

ส่วนด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีค่าร้อยละการพยากรณ์มากที่สุด แต่ทั้งนี้การพยากรณ์ดังกล่าวมีค่าแปรผกผัน บ่งบอกถึงสภาวะย้อนศรของสมการพยากรณ์ แสดงว่าการเน้นการทำงานเป็นทีมหรือการมีส่วนร่วมที่มากเกินไป/ผิดรูปแบบ" อาจกลายเป็นตัวอุดรัง (Constraint) หรือทำให้กระบวนการนวัตกรรมล่าช้าลง อาจเกิดจากความล่าช้าในการตัดสินใจแบบกลุ่ม (Groupthink) หรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่ซับซ้อนเกินไปจนไปบดบังความคิดสร้างสรรค์รายบุคคลสำหรับตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมที่ซับซ้อนเกินไปของ Horth (2014) ชี้ว่าการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมโดยไม่มีการจัดระบบที่ดี อาจทำให้เกิดความล่าช้าและลดประสิทธิภาพของการ

สร้างนวัตกรรมและแนวคิดทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ของ Senge (1990) เสนอว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ต้องสร้างสมดุลระหว่างการทำงานร่วมกันและการเปิดพื้นที่ให้บุคคลแสดงความคิดสร้างสรรค์ มิฉะนั้นการมีส่วนร่วมจะกลายเป็นข้อจำกัดแทนที่จะเป็นแรงขับเคลื่อน

ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม ถูกคัดออกจากสมการ เนื่องจากทดสอบค่าความสัมพันธ์แล้ว ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นหมายความว่า ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรากฏการณ์ในการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ของบุคลากรในด้านนวัตกรรมยังน้อย มีการสร้างวัฒนธรรมและส่งเสริมการสร้างสรรค่นวัตกรรมยังไม่เพียงพอและที่สำคัญขาดการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศองค์กรที่เอื้อต่อการสร้างสรรค่นวัตกรรม จึงไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีองค์การแห่งการเรียนรู้ Senge (1990) ที่เน้นว่าองค์การที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันจะสามารถสร้างนวัตกรรมได้ต่อเนื่อง หากโรงเรียนยังขาดการสร้างเครือข่ายและการเรียนรู้ร่วมกัน ผลลัพธ์จึงไม่สะท้อนออกมาในเชิงประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวคิดของ Horth (2014) และ Garcia et al. (2022) ระบุว่าผู้นำต้องสร้าง “พื้นที่ปลอดภัยทางความคิด” เพื่อให้บุคลากรกล้าลองผิดลองถูก หากขาดการจัดบรรยากาศเช่นนี้ นวัตกรรมจะไม่เกิดขึ้นจริงและสอดคล้องกับแนวคิดของพัชญวิสา จันทพิมพ์ (2565) และราชกิจพรหมชาติและคณะ (2567) ชี้ให้เห็นว่า การสร้างสภาพแวดล้อมและเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อนวัตกรรมในสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญ แต่ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติที่ทำให้ผลลัพธ์ไม่ชัดเจนต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ดังนั้น ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมและด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวให้มีอยู่ในตัวของผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จของสถานศึกษาและจะทำให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับ 4 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการทำงานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในโรงเรียน

2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เช่น เพิ่มเทคโนโลยีที่ช่วยส่งเสริม การใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI ในการจัดการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น

3) ด้านการบริหารความเสี่ยง องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ดังนั้น ผู้บริหารควรได้รับการอบรมหรือสัมมนาเรื่องการวางแผน มีแผนบริหารความเสี่ยง ที่ระบุการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ ของปัจจัยเสี่ยงที่กระทบต่อเป้าหมายของสถานศึกษา ดำเนินการอย่าเป็นระบบและละเอียดรอบคอบ

4) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสื่อสารและเผยแพร่วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์หรือส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในช่องทางต่างๆ สามารถนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนหรือการบริหารสถานศึกษาได้

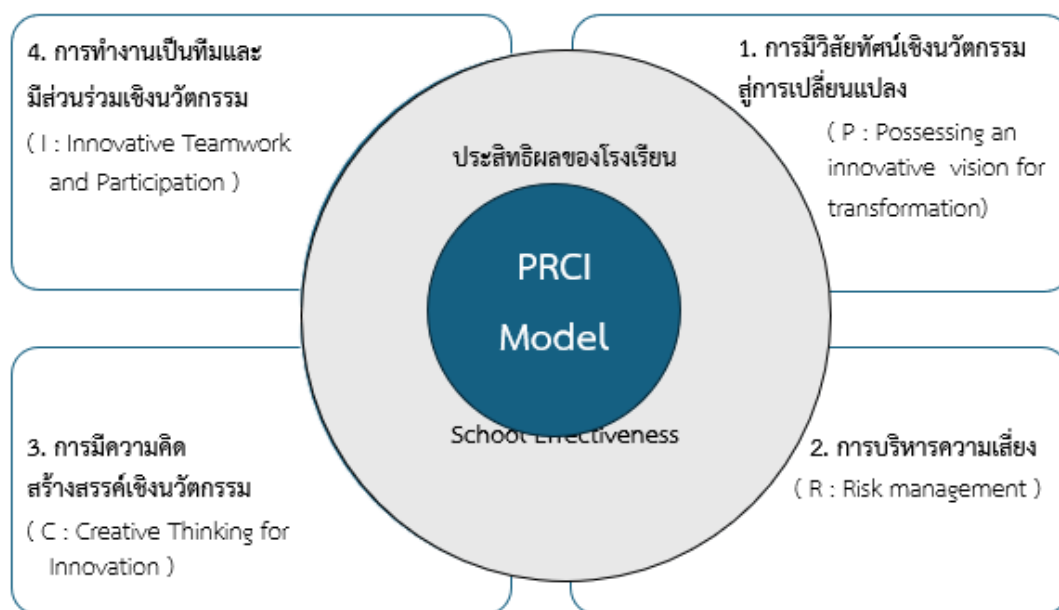
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1) ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ มีผลงานเชิงประจักษ์ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

2) ควรมีการศึกษาตัวแบบและตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษารูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) หรือการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการสร้างเครือข่าย และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายลำดับความสัมพันธ์และโครงสร้างการทำงานร่วมกันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ภายใต้บริบทเฉพาะของพื้นที่ที่ศึกษาได้อย่างเป็นระบบ องค์ความรู้ดังกล่าวได้มาจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง การบริหารความเสี่ยง การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมและการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้นำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่เชิงบริบทของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในรูปแบบ PRCI Model ดังภาพ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่เชิงบริบทของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในรูปแบบ PRCI Model

PRCI Model เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่พัฒนาขึ้นจากข้อมูลเชิงประจักษ์โดยสะท้อนให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมสู่การเปลี่ยนแปลง (Possessing an innovative vision for transformation) ซึ่งทักษะความสามารถของผู้บริหารในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อ

ยกระดับคุณภาพการศึกษาสามารถกำหนดวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมที่ทันสมัยสู่การปฏิบัติ การมองการณ์ไกลและวิเคราะห์แนวโน้มอนาคต การวิเคราะห์ความสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารเชิงนวัตกรรมและการสื่อสารและเผยแพร่วิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา 2) การบริหารความเสี่ยง (Risk management) ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างเป็นระบบ วางมาตรการรองรับและควบคุมเพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากความเสี่ยงและวางแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ 3) การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (Creative Thinking for Innovation) ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม เปิดโอกาสและให้อิสระทางความคิดในการวางแผนหรือปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างชัดเจน นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยง เพื่อต่อยอดหรือสร้างแนวคิดใหม่ที่แตกต่างและนำนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 4) การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม (Innovative Teamwork and Participation) ผู้บริหารสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและชุมชนการเรียนรู้ ร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เสนอแนะแนวทางและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน แสดงออกถึงการไว้วางใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การบูรณาการภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 4 องค์ประกอบสามารถยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชาญชัย อาจันสมजार. (2545). *การบริหารการศึกษา*. ปัญญาชน.
- ธีระ รุญเจริญ. (2564). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ข้าวฟ่าง.
- ปิยโชติ รอดหลง. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยนาท. *วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์บริหารคน*, 10(2), 187–203.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). (2545). *ราชกิจจานุเบกษา*, 119(123 ก).
- พัชญ์วิสา จันทพิมพ์. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ราชกิจ พรหมชาติ และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 6(4), 469–484.
- รมิดา ใจสืบ. (2567). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ลดาวลย์ วงศ์สินธุ์ และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์*, 4(1), 282–294.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2563). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีทัศน์และแนวคิดของนักการศึกษาไทย*. ทิพย์วิสุทธิ. (O-NET) ปีการศึกษา 2565. สทศ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2567). *นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา KAENKOON MODEL*. เข้าถึงได้จาก <https://surl.li/gczyfw>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570*. สทศ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2562). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- Crossan, M. M., & Apaydin, M. (2010). A multi-dimensional framework of organizational innovation: A systematic review of the literature. *Journal of Management Studies*, 47(6), 1154–1191.
- Deschamps, J. P. (2005). Different leadership skills for different innovation strategies. *Strategy & Leadership*, 33(5), 31–38.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. Jossey-Bass.
- Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. Jossey-Bass.
- Garcia, R., et al. (2022). *Innovative leadership and organizational creativity*.
- Harris, A. (2004). Distributed leadership and school improvement: Leading or misleading? *Educational Management Administration & Leadership*, 32(1), 11–24.
- Horth, D. (2014). *Innovation leadership: Creating the conditions for innovation*. Center for Creative Leadership.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). McGraw-Hill.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2017). *The leadership challenge: How to make extraordinary things happen in organizations* (6th ed.). Wiley.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5–22.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2000). The effects of transformational leadership on organizational conditions and student engagement with school. *Journal of Educational Administration*, 38(2), 112–129.
- OECD. (2019). *TALIS 2018 results: Teachers and school leaders as lifelong learners* (Vol. 1). OECD Publishing.
- PISA. (2022). *PISA 2022 results: The state of learning and equity in education* (Vol. 1). OECD Publishing.
- Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2009). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational Administration Quarterly*, 44(5), 635–674.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Scheerens, J. (2016). *Educational effectiveness and ineffectiveness: A critical review of the knowledge base*. Springer.
- Senge, P. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Wagner, T. (2012). *Creating innovators: The making of young people who will change the world*. Scribner.